

DalaNatur

MEMLESTIDNING • NR 1 • FEBRUARI 2014

Foto: LILIAN LUNDIN STRÖT

Framtiden för Dalarnas skogar

Hur kan vi nå miljömålen på bästa sätt? Den frågan diskuterades på ett seminarium hos Länsstyrelsen i början av januari. Bland deltagarna fanns markägare, representanter för myndigheter och ideella organisationer, samt skogsnäringen. Margareta Wikström och Mattias Ahlstedt presenterade bland annat Naturskyddsföreningens idé om en ny skogspolitik som har naturens, människans och samhällets samlade behov i fokus och ett brukande utifrån de ramar som ekosystemen sätter.

– Skogsstyrelsen lyfte en intressant fråga om generell hänsyn ska vara lika generell överallt eller om man kan anpassa den till områdets karaktär och naturgivna förutsättningar. En fråga som kan väcka framtida möjligheter, berättar Margareta. Vi förslög ett moratorium för avverknings i skyddsvärda naturskogar för att hinna inventera och planera för de hållbara skogslandskapen, innan naturskogen är borta. Många diskussioner återstår innan vi är nöjda med skogarnas framtid, där näringen och staten måste ta sitt ansvar på allvar. Det får inte bli som det brukar, med mycket snack och lite verkstad, avslutar Margareta.

Gör egna hygienprodukter

Ungdomar på Miljötinget och pedagoger på KNUT-dagen fick vid Naturskyddsföreningens station lära sig mer om gifterna i vardagen via övningar som miljömärkningsspelet och gift-jeopardy.

De fick också prova på att göra eget schampo, hudsalva, roll-on och cerat. Lärarmaterialet inkl. recept finns på Naturskyddsföreningen Dalarnas hemsida.

Miljömärkta politiker

2014 kommer att vara ett avgörande år för miljö och klimat. EU kommer exempelvis att ta nya mål för 2030 och här hemma är det ett supervalår med val både till EU-parlament samt riksdag, lands-ting och kommun. Då måste natur och miljö vara centrala valfrågor.

Naturskyddsföreningen satsar stort på bland annat miljömärkning av politiker - konsumentupplysning! Rikskansliet tar fram en hemsida där politikerna själva får svara på c:a 15 frågor. Om de når en viss nivå blir de märkta med Bra Miljöval. Kretsar och länsförbund gör egna lokala och regionala frågor samt lyfter de kandidater som blivit miljömärkta.

Du kan hjälpa till genom att peppa politiker att svara, sprida medborgarförslag och vara med och ordna lokala debatter och jippon. Kontakta din krets eller länskansliet.

Bra Miljöval

Kemikaliebanta för giftfri vardag

Via en studiecirkel på distans får hushåll i Dalarna kemikaliebantar-uppdrag via mail. Det första handlade om mat, det andra om hygienprodukter och senast om att plastbanta. I vår väntar uppdrag inom boende, städning och textilier. Se alla uppdrag o prova själv. <https://naturkontakt.naturskyddsforeningen.se/grupper/kemikaliebantare/filebox/>

"Vi har börjat agera efter principen att bara det som är ekologiskt märkt är det som är tillgängligt att köpa. Detta innebär att exempelvis vindruvor bara finns, om de är ekologiska."

"Jag trodde att vi i princip bara köpte ekologiskt, men fick mig en tankeställare när jag insåg att vi faktiskt inte ens köper allt som går. Det gällde främst mejerivaror. Detta ska det bli ändring på nu!"

(sagt av "kemikaliebantare")

Innehåll DalaNatur nr 1 2014

Reducera kemikalierna i vardagen	sid 2
Engagera dig i Naturskyddsföreningen!	sid 2
En giftfri förskola och naturen som klassrum	sid 3
Om länsstämman och annat aktuellt just nu	sid 4
Vad händer i kretsarna?	sid 4

Ulla Magnusson
är ordförande i
Naturskyddsforeningen
Dalarna.

Politiska beslut behövs!

God fortsättning på det nya året brukar man önska sina nära och kära. Jag vet inte hur god fortsättningen är i vårt nuvarande konsumtionssamhälle. Vi har åter upplevt en julhelg där människor lånar för att kunna konsumera enligt gammal vana.

Den här hejdlösa konsumtionen förgiftar vår miljö och rubbar våra ekosystem, gifter sprids i näringskedjorna och till slut hamnar de i människokroppen – vi själva och våra barn och barnbarn drabbas. ”Ingenting försvinner – allting sprids.” Denna ohållbara tillväxt hjälps fram av oljeborrning, kolbrytning, kärnkraft och av parollen ”om vi slutar konsumera stannar hjulen”.

Kan vi minska vår konsumtion och konsumera annat än prylar som kräver energi? Klart vi kan!

Fredrik Reinfeldt frågade på en partistämman - ”flest prylar när vi dör vinner – är det livets mening?” Medvetenheten finns alltså även på den nivån – utan att de politiska beslut som behöver tas fattas! Det är cyniskt av våra folkvalda att fortsätta med ”business as usual” trots att de vet allvaret i jordens tillstånd. Politikerna har tappat långsiktigheten som måste finnas – ”det är bara 4 år till nästa val”. Det måste till en vision om en bättre värld inför höstens val, om inte allt fler människor ska strunta i sin rösträtt och låta andra bestämma vår gemensamma framtid. Politikerna måste våga prata offentligt om våra utmaningar, och inte sopa problemen under mattan. Då tar man politiska initiativ för att skapa det hållbara samhället som våra barnbarn förhoppningsvis tackar oss för.

Men var finns det nationella politiska ledarskapet och samtalen om vägen till riktig hållbarhet i dessa utmaningens tider?

Är du vår nya kassör?

Länsförbundet söker en kassör till den löpande bokföringen av cirka 200 verifikat per år i dataprogrammet BL Adm, eventuellt även ekonomisk projektredovisning och bokslut. Visst arvode utgår. Kontakta länskansliet för mer information!

Webbredaktör som behärskar Wordpress

Flera kretsar behöver någon som sköter deras nya hemsida. Har du redan jobbat med Wordpress eller är allmänt datakunnig och intresserad? Hör av dig till länskansliet.

Fixa en klädbyttardag!

Den femte april arrangerar Naturskyddsforeningen, för femte året i rad, Sveriges största Klädbyttardag. Till vår glädje har intresset för klädbyttardagen ökat för varje år. Ta chansen att arrangera en egen klädbyttardag eller hjälp till som volontär! Foreningen hjälper er med praktiska råd och tips samt material såsom affischer, klädbrickor och annat.

I skrivande stund är det klart att det blir klädbyttardagar i Falun, Orsa och Mora, men fler väntas. Se *kretsrundan* på nästa sida.

Vill du ha vara med och anordna en klädbyttardag i Borlänge? Kontakta då gärna: info@anjalenner.se. Läs mer kan du göra här: www.naturskyddsforeningen.se/kladbyttardagen.

Kön var stundvis lång utanför Rosa kyrkan i Falun när 500 personer skulle byta till sig något snyggt, år 2013.

Foto: CECILIA HAGEN-NILSSON

Dalagrupp för vindkraftsfrågor

Riks håller tillsammans med Studieförbundet på att ta fram ett studiematerial för hur kretsar och länsförbund kan påverka vindkraftsetableringar.

Projektet heter ”Ja till vindkraft – men på rätt ställe”.

Vill du vara med i en regional grupp som bevakar vindkraftsfrågor i Dalarna? Vi behöver vara många som kan vara med och tycka till. Anmäl dig till länskansliet!

Styrelseledamöter!

Länsförbundets styrelse består av en representant från varje krets/lokalförening i Dalarna. 2014 ska nya ledamöter väljas för Hedemora, Västerbergslagen, Säter, Gagnef, Malung-Sälen, Leksand, Orsa, Älvdalen samt Fältbiologerna. Till 2015 behöver vi också en ny länsordförande.

Har du tips eller vill du själv ingå i styrelsen? Kontakta valberedningen: 0280-702 50 eller bertil.helmersson@naturskyddsforeningen.se.

Påverka med en motion

Vill du påverka foreningen? Skriv en motion! Skicka den senast 28 februari till Naturskyddsforeningen Dalarna, Strandgatan 10, 792 30 Mora eller mejla: kansli.dalarna@naturskyddsforeningen.se.

Mall för motioner finns på <https://naturkontakt.naturskyddsforeningen.se/info-material/materialskafferi/riksforeningen/>

Ny viltförvaltningsdelegation

Länsstyrelsen Dalarna har utsett representanter till den nya viltförvaltningsdelegationen 2014. Naturvärden, dvs Naturskyddsföreningen, Rovdjursföreningen och Ornitologiska Föreningen representeras av ordinarie Lennart Embro, Rättvik (Naturskyddsföreningen) samt ersättare Asinja Holma (Rovdjursföreningen).

Kontakt: lennart.embro@rattvik.se

Skogen som klassrum

Vill du och din krets vara med i Skogen som klassrum nästa år? Riks bjuder då in skolor i din kommun till gratis fortbildning i utomhuspedagogik hösten 2014.

Kontakta marta.berg@natureskyddsforeningen.se telefon 08-702 65 46, 070-580 46 56.

Natursnokarna

Naturskyddsföreningens barn- och familjeverksamhet kallas Natursnokar. Vill du starta en grupp på din ort är det bara att sätta igång. Här hittar du mer info: <https://natursnokarna.naturkontakt.natureskyddsforeningen.se/natursnokarna-ny/>

Folder, handledning och nya affischer hittar du här: <https://naturkontakt.natureskyddsforeningen.se/info-material/materialskafferi/barn-familj/#natursnokar>.

Nästa kurs är i Skellefteå den 26-27 april. Kontakt eva.lindberg@natureskyddsforeningen.se telefon 070-344 44 31.

Kom med i Naturkontakt!

Mer och mer info, inbjudningar etc kommer att ligga på Naturskyddsföreningens interna forum Naturkontakt. Nu med nytt utseende, enklare och mobilanpassat.

Gå in på www.naturkontakt.se och registrera dig. Första gången behöver du ditt medlemsnummer som finns på baksidan av tidningen Sveriges Natur. Dalarna har en egen sida i forumet, se <https://dalarna.naturkontakt.natureskyddsforeningen.se/>

Mer lokal mat och energi

Efter studiebesöket vid solcellsparken i Katrineholm och föreläsningar om Till-sammansodlingar och hållbar omställning i Mora och Leksand fortsätter arbetet med beräkningar av köpkraft för resp. kommun kring drivmedel, el och livsmedel.

Kontakta Ylva Grudd 0708-27 17 07, ylva.grudd@natureskyddsforeningen.se

Nationella nätverken

Naturskyddsföreningen Dalarna har under många år varit värd för de nationella nätverken inom skog resp. mat och jordbruk. Från årsskiftet togs dock alla nätverk över av rikskansliet som anställt nya samordnare. Samordnare för nätverken är:

- Mat- och jordbruk samt hav: Maria Palm
- Kemikalier och skog: Ylva Grudd
- Klimat: Sanne Kasemets

Vi passar också på att tacka Eva-Lena och Mirjam för ett gott jobb som samordnare!

Anmäl dig till ett nätverk på <http://www.natureskyddsforeningen.se/vad-du-kan-gora/som-medlem/ga-med-i-ett-natverk>

Giftfria barn leka bäst heter rapporten om gifter i våra barns vardag. Ladda ner den och läs mer om hur du kan giftbanta din förskola och hemma: www.natureskyddsforeningen.se/giftfriforskola

En giftfri förskola

Måndag 10 mars kl 18-21 är du välkommen till Maserskolans aula i Borlänge för information och diskussion om en giftfri förskola. Naturskyddsföreningens inventering av förskolorna 2013: Hur ser det ut på förskolorna? Hur drabbar detta våra barn? Vad kan förskolan göra för att minska gifterna på förskolan? Vad kan kommunerna göra? Vad föreslår föreningen ska göras på högre nivå, och på gräsrotsnivå, för att våra barn ska få en bättre miljö på förskolan?

Deltar gör bland andra Ylva Grudd, kemikalienätverket och Unni Öhman, Borlänge kommun. Kontakt: Anja Lenner: info@anjalenner.se

Resfria möten

Länsstyrelsen Dalarna har beviljats drygt 900 000 kronor i anslag av Statens Energimyndighet. Pengarna ska användas för utbildning i "resfria möten" i länets kommuner se www.energiintelligent.se

Grönare vägval

Tipsa din arbetsgivare om Resekort Företag – ett billigt sätt att resa bekvämt och miljösamt! Delta i tävlingen där ditt företag kan vinna reklam på ett av Tåg i Bergslagens tåg, värt 200 000 kr. Läs mer på www.gronarevagval.se/

Miljöpris till Morakretsen

Naturskyddsföreningen i Mora fick kommunens miljöpris. Grattis!

Medborgarförslag

Kristina Hallin i Avesta har skrivit ett förslag om att alla kommunens skogar ska skötas hyggesfritt.

Låt rovdjuren leva!

Naturvårdsverket har nu fattat beslut om att tillåta licensjakt på 30 vargar med början 1 februari. Naturskyddsföreningen, WWF och Svenska Rovdjursföreningen har överklagat beslutet och kräver att Förvaltningsrätten inhiherar beslutet

Läs mer: <http://www.natureskyddsforeningen.se/nyheter/lat-vargarna-och-de-andra-rovdjuren-leva>

BOKTIPSET

Än lever skogen av John Hallmén, Roine Magnusson och Pelle Svensson.

Det är skillnad på skog och skog. I en gammelskog är det inte städad och träden står inte i raka rader. Tvärtom är det stökigt och myllrar av liv, i ett naturligt kretslopp där alla organismer fyller sin viktiga funktion.

I *Än lever skogen* vandrar vi ut i de skogar som är hotade till sin existens, och får kunskap om vad som håller på att gå förlorat. Journalisten Pelle Svensson beskriver den sköra tråd på vilken livet i gammelskogen balanserar och intervjuar de eldsjälvar som brinner för naturskogens bevarande. I fantastiska bilder av Roine Magnusson får vi se naturskogar i hela Sverige som är svåra att nå, och i John Hallmén's unika makrobilder får vi dessutom stifta bekantskap med kryp och växter vi inte visste fanns.

Köp på Norstedts förlag, cirka 129 kr. (ISBN: 978-91-1-304975-5)

Krets Rundan

Häng med på kretsarnas aktiviteter under våren

feb/mars – Malung-Sälen – Utställning: Dalaskogen – bara ett minne? Transtrands bibliotek.
Februari, mars och april – Falun – Föreläsningar om stadsodling, se Falukretsens hemsida för datum.
9 feb – Falun – Natursnokarna. Kontakt 070-355 11 98, evabth@yahoo.se
13 feb – Malung-Sälen – Malung-Sälen – Miljöteater "Hur gör vi det bättre?" Öje Centrum kl 18.00.
18 feb – Mora – Årsmöte med filmvisning om bin: Mer än bara honung. Kulturhuset Mora kl 18.30.
19 feb – Borlänge – "Kejsaren är naken – tillväxten är omöjlig". Stellan Tengroth. Liljegården Borganäsvägen 22, kl 18.30.
26 feb – Säter – Ugglekväll. Samling vid Sätters bibliotek kl 19.00.
mars v. 10 – Orsa – Ugglekväll Samäkning från biblioteket kl 18.30 Dag: se vår hemsida. Ledare: Per Ax, telefon 070-306 89 77.
9 mars – Falun – Natursnokarna. Kontakt 070-355 11 98, evabth@yahoo.se
9 mars – Mora – Natursnokar/Minifältisar. Vi studerar is, snö och kyla. Hemus, kl 10. Mesud 0736-15 85 15.
13 mars – Orsa – Årsmöte och föredrag om biogas, av Dan-Erik Archer. Församlingshemmet Orsa kl 18.30.
13 mars – Rättvik – Årsmöte församlingshemmet. Staffan Müller om "Projekt Vitryggig hackspett", kl 18.30.
15 mars – Falun – Årsmöte kl 16 och Upptakt Valrörelse kl 18, Studieförbundet
18 mars – Mora – Tillväxtens dilemma – föreläsning med Stellan Tengroth. Kulturhuset Mora kl 18.30.
19 mars – Borlänge – Årsmöte och visning av vackra naturbilder. Liljegården Borganäsv 22, kl 19.00.
April – Falun – Start odlingscirkel, Studieförbundet.
1 april – Falun – Remissvar miljöprogram på Studieförbundet.
5 april – Mora – Klädbyttardag på Mora Folkhögskola kl 11-14. Fikaförsäljning. (Inlämning 3-4 april kl 16-18). Även i Rosa Huset den 5 april kl 16-22.30.
5 april – Orsa – Klädbyttardag i Kyrkbyskolans matsal kl 12-14. Inlämning kl 11.30-12. Kontakt: Birgitta Blomberg Quintino 076-786 21 50.
5 april – Falun – Klädbyttardag i Rosa kyrkan (hörnet Nybrogatan/Garvaregatan) kl 11-15. I år även med Vintageavdelning. Inlämning tors/fre kl 17-19. Max fem plagg per person, inga barnkläder.
6 och 13 april – Falun – Träffas vi med gruppen Natursnokarna. Kontakt 070-355 11 98, evabth@yahoo.se
Senvinter – Falun – Utterspaning någon gång under senvintern.

Naturskyddsforeningen
Dalarna

DalaNatur är Naturskyddsforeningen Dalarnas medlemstidning. Alla kretsar och medlemmar är varmt välkomna att bidra till tidningens innehåll. Kontakta kansliet!

Nummer 2 –2014 kommer tillsammans med tidningen Sveriges Natur, omkring den 9 april 2014.

Cykeldag för klimatet!

Den 8 februari blir det ett upptaktsmöte på kansliet i Stockholm för att bland annat diskutera hur vi bäst arrangerar cykeldagar. Anmälan till klimatnatverket@naturskyddsforeningen.se snarast.

Klimatmöte med studiebesök på Svesol

4 mars kl 18, Svesol, Bergvägen i Djurmo i Gagnefs kommun.

Du som är intresserad av klimat är välkommen till ett regionalt möte. Vi pratar om Earth Hour, klimatet och valet, pengar från EnergiIntelligent Dalarna och/eller vad du vill ta upp. Mötet kombineras med ett studiebesök på Svesol i Djurmo. *Anmäl ditt deltagande till länskansliet senast den 2 mars.*

Gävle-Dala drivmedelskonvent

20-21 mars, Galaxen Borlänge. "Ytterligare ett steg mot en fossiloberoende fordonsflotta 2030". Intressanta föreläsningar, ett helt tält med biogas-, vätgas- och elfordon, laddstationer, testkörning m.m. Med Pär Holmgren, Mattias Goldmann, Artister för miljön m fl. *Bindande anmälan senast 14 mars via www.biogasmitt.se.*

Earth Hour

29 mars kl 20.30-21.30. Earth Hour handlar om mer än att släcka lyset en timme. Det handlar om att försöka leva lite grönare i vardagen. *Läs mer på www.wwf.se*

Länsstämma med utflykt till Lugnet

13 april, Studieförbundet, Hjortnäs v. 5 i Leksand.

Dags för årets länsstämma med lunch från www.raltagarden.se och en härlig vårutflykt till reservatet Lugnet/ Barkdal. *Anmäl dig till länskansliet, tel. 0250-166 33 eller kansli.dalarna@naturskyddsforeningen.se senast den 4 april* så vi hinner skicka ut handlingar och deltagarlista för samäkning. Meddela ev. allergier eller andra matbehov.

Vem får Dalarnas miljöpris?

I samband med årets länsstämma delar länsförbundet ut natur- och miljöpriserna Stora och Lilla Lyckosparken samt Kängan (miljösvikarpriset). *Ge förslag på pristagare till länskansliet.*

Ny e-postadress?

Ändra själv via www.naturkontakt.se eller maila till medlem@naturskyddsforeningen.se

Kontakta Naturskyddsforeningen Dalarna

Länskansliet: Naturskyddsforeningen Dalarna, Strandg. 10, 792 30 Mora, tel/fax: 0250 - 166 33, mobil: 070-273 91 55, e-post: kansli.dalarna@naturskyddsforeningen.se, www.naturskyddsforeningen.se/dalarna, www.facebook.com/naturskyddsforeningen.dalarna

Ordförande och ansvarig utgivare för DalaNatur:

Ulla Magnusson, Nordanåker 4, 780 51 Dala-Järna, 076-130 30 27, ulla.magnusson@naturskyddsforeningen.se

Redaktör: Cecilia Hagen-Nilsson, mobil 0733-69 60 78

Från årsskiftet är Cecilia från Falun vår nya vetgiriga redaktör.

